

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון	—	דינים	—	(12×6)	—	72 נקודות
פרק שני	—	מחשבה ומוסר	—	(14×2)	—	28 נקודות
					—	100 נקודות
- סך הכול
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — דינים (72 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 1-10.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 12 נקודות).

הלכות שבת

1. דיני הדלקת נרות שבת

- א. באיזה מקרה אִוָּרַח חייב להדליק נרות שבת במקום שבו הוא מתארח, גם אם מדליקים עבורו בביתו? (4 נקודות)
- ב. באיזה מקרה אִוָּרַח חייב להשתתף עם בעל הבית בהדלקת נרות שבת? (3 נקודות)
- ג. עד מתי נרות שבת צריכים לדלוק? כתוב שתי אפשרויות. (5 נקודות)

2. מלאכת הטוחן

- א. כתוב באיזה אופן מותר בשבת לעשות כל אחת מן הפעולות האלה לצורך אכילה מיידית:
 - (1) לרסק אבוקדו עבור תינוק
 - (2) להכין מחית של פירות מבושלים
 - (3) לפורר גבישי מלח שהתגבשו בגלל רטיבות
 - (4) לחתוך ירקות לסלט
 (7 נקודות)
- ב. האם מותר בשבת להסיר בוך שנדבק לבגד? כתוב שתי אפשרויות. (5 נקודות)

3. מלאכת המכבה ומלאכת המבעיר

- א.
 - (1) האם מותר בשבת לקרוא לאורו של נר של שמן? נמק את תשובתך.
 - (2) האם מותר בשבת לקרוא לאורו של נר של שעווה? נמק את תשובתך.
 - (3) האם מותר בשבת לקרוא לאורו של נר של פרפין? נמק את תשובתך.
 (7 נקודות)
- ב.
 - (1) למי אסור בשבת להוציא חפצים מדירה שפרצה בה שִׁרְפָה? נמק את תשובתך.
 - (2) למי מותר בשבת להוציא חפצים מדירה שפרצה בה שִׁרְפָה? נמק את תשובתך.
 (5 נקודות)

4. דיני הגעלה

- א. כיצד יש להכין כלי להגעלה? התייחס בתשובתך למצב הכלי ולשימוש בו. (6 נקודות)
- ב. בנוגע לכל אחד מן הכלים האלה, ציין אם הוא טעון ליבון א אם אין אפשרות להכשירו לפסח:
- (1) מחבת
 - (2) תבנית אפייה
 - (3) סכין שהקת שלה הודבקה ללהב בדבק
- (6 נקודות)

5. דיני חודש אלול

- א. לפי קיצור שולחן ערוך, הסבר מדוע הימים שמראש חודש אלול עד אחרי יום הכיפורים הם "מובחרים יותר ומזומנים לתשובה". (3 נקודות)
- ב. כתוב כיצד כל אחת מן המצוות האלה רמוזה בשמו של חודש אלול:
- (1) תשובה
 - (2) תפילה
 - (3) צדקה
- (5 נקודות)
- ג. (1) מדוע תוקעים בשופר בחודש אלול?
- (2) מתי תוקעים בשופר בחודש אלול?
- (3) מדוע אין תוקעים בשופר בערב ראש השנה?
- (4 נקודות)

6. הלכות עשרת ימי תשובה

- בעשרת ימי תשובה יש לומר בתפילת העמידה "המלך הקדוש" במקום "הא-ל הקדוש", ו"המלך המשפט" במקום "מלך אוהב צדקה ומשפט".
- א. הסבר מדוע בעשרת ימי תשובה משנים את נוסח הברכות האלו. (3 נקודות)
- ב. מה יעשה המתפלל שנזכר שלא אמר "המלך הקדוש"? התייחס בתשובתך לשני מצבים. (5 נקודות)
- ג. מה יעשה המתפלל שנזכר שלא אמר "המלך המשפט"? הסבר מדוע. (4 נקודות)

7. הלכות חנוכה

- א. מדוע נקרא חג החנוכה בשם זה? כתוב שתי סיבות. (3 נקודות)
- ב. (1) מתי יש להדליק את נרות חנוכה מלכתחילה?
 (2) אדם שלא הדליק את נרות חנוכה בזמן — עד מתי יוכל להדליק אותם בברכה?
 (4 נקודות)
- ג. אדם ששכח לומר "על הניסים" בתפילת העמידה — כיצד עליו לנהוג? התייחס בתשובתך לשני מצבים.
 (5 נקודות)

8. הלכות חלה

- א. (1) ממה עשויה עיסה שיש להפריש ממנה חלה בברכה?
 (2) באיזה מקרה מפרישים מעיסה זו חלה בלא ברכה?
 (4 נקודות)
- ב. (1) איזה שיעור מן העיסה יש להפריש?
 (2) מה יש לעשות בחלה שהופרשה מן העיסה?
 (4 נקודות)
- ג. יש עיסות שצריך להפריש מהן חלה בברכה, אף על פי שלא נילוו במים אלא במשקים אחרים.
 ציין שלושה מן המשקים האלה. (4 נקודות)

9. הלכות תרומות ומעשרות

- א. ציין ארבעה גידולים שחייבים בהפרשת תרומות ומעשרות מן התורה. (4 נקודות)
- ב. באילו שנים יש להפריש מעשר שנ, ובאילו שנים יש להפריש מעשר עני? (4 נקודות)
- ג. הסבר את שני המושגים האלה:
 (1) פדיון מעשר שני
 (2) ביעור מעשרות
 (4 נקודות)

10. הלכות שביעית

- א. כתוב שלושה דינים שחלים רק בפירות הקדושים בקדושת שביעית. (4 נקודות)
- ב. (1) מהו איסור ספיחים? הסבר מדוע גזרו חכמים איסור זה.
 (2) על אילו גידולים לא חל איסור ספיחים? כתוב שלוש אפשרויות.
 (8 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 11-16.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 14 נקודות).

11. מסכת אבות, פרק ב', עם פירוש רבי עובדיה מברטנורה

א. "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון" (משנה ב').

לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר כיצד "יגיעת שניהם משכחת עוון". (4 נקודות)

ב. "וכל תורה שאין עימה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון" (משנה ב').

רבי עובדיה מברטנורה כתב: "ואם תאמר יהא עמל בתורה תמיד ויגיעתה תהא משכחת עוון, ומה צורך למלאכה?".

(1) הסבר את השאלה שבדברים אלה.

(2) כתוב את התשובה של רבי עובדיה מברטנורה על שאלה זו.

(5 נקודות)

ג. "הוזהירין ברשות" (משנה ג').

לפי רבי עובדיה מברטנורה, כתוב אל מי מופנית אזהרה זו, ומדוע היא מופנית אליהם. (5 נקודות)

12. רמב"ם, הלכות תשובה

א. מהי "תשובה גמורה" על פי רמב"ם? (2 נקודות)

ב. על אילו חטאים צריך החוטא להתוודות ברבים, ועל אילו חטאים אסור לו להתוודות ברבים? (4 נקודות)

ג. כתוב על מי נאמר כל אחד מן הדברים האלה:

(1) "אינו זז משם עד שמוחלין לו".

(2) "תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר".

(3) "תשובה ויום הכיפורים תולין, וייסורין הבאין עליו גומרין לו [את] הכפרה".

(4) "אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שימות".

(8 נקודות)

13. רמב"ן, פירוש התורה, שמות, י"ג, ט"ז

א. "מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה".

הסבר כיצד כל אחד מן הפסוקים שלפניך מלמד שניסי יציאת מצרים הפריכו את אחד משיבושי האמונה:

(1) "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שמות, ח', י"ח).

(2) "למען תדע כי לה' הארץ" (שמות, ט', כ"ט).

(3) "בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ" (שמות, ט', י"ד).

(10 נקודות)

ב. הסבר מהי המטרה של בריאת האדם, וכיצד התפילה בבית הכנסת מממשת את המטרה הזו. (4 נקודות)

14. ספר החינוך, מצווה שלא נאכל דם בהמה, חיה ועוף

- א. (1) לפי ספר החינוך, הסבר מהי הנפש החיונית שיש לבהמות.
 (2) כיצד בעל ספר החינוך מוכיח שלבהמות יש נפש חיונית?
 (6 נקודות)
- ב. מהו הטעם לאיסור אכילת דם שמוסיף ספר החינוך מדברי רמב"ן? (3 נקודות)
- ג. "דם הנפש הוא בכרת".
 (1) מהו "דם הנפש"?
 (2) הסבר כיצד למדו חז"ל שרק מי שאוכל את דם הנפש נענש בכרת.
 (5 נקודות)

15. המבי"ט, בית אלוקים

- א. "איזו היא עבודה שהיא בלב? הווי אומר זו תפילה" (תלמוד בבלי, תענית, ב', ע"א).
 הסבר כיצד גם העבודה וגם הלב באים לידי ביטוי בתפילה. (5 נקודות)
- ב. מה המתפלל צריך לכוון בעת בקשת צרכיו? (4 נקודות)
- ג. מה המבי"ט לומד מן המילים "כי אתה שומע תפילת כל פה"? (5 נקודות)

16. הרב דסלר, מכתב מאליהו

- א. לדעת הרב דסלר, נתינה היא מידה טובה ונטילה היא מידה רעה.
 הסבר את המחאה של הסוחרים: "הלא בזה תפריעו את סדר העולם!", המופנית נגד דעתו של הרב דסלר.
 (5 נקודות)
- ב. כיצד הסוחרים הצדיקים יכולים להגיע למידת הנתינה, אף על פי שהם גם נוטלים? (4 נקודות)
- ג. הסבר מה למד הרב דסלר ממעשיו של חנוך על מידת הנתינה, וכיצד הוא למד זאת. (5 נקודות)

בהצלחה!